

Альона ПОГРІБНА,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
доцент кафедри психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Олександра СМЕТАНКІНА,
здобувачка вищої освіти

САМООЦІНКА ЯК КРИТЕРІЙ ПСИХОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Нагальною проблемою нашого часу залишається формування творчої людської особистості, а для цього необхідно надати освітньо-виховному процесу чітко визначеного соціально-виправданого напрямку. Особливо болючі питання щодо цього виникають у підлітковому та юнацькому віці, які часто і, мабуть, небезпідставно, вважають кризовими, критичними, оскільки саме в цей період відбуваються досить істотні якісні зрушення у розвитку особистості. Ці якісні зрушення відбуваються досить інтенсивно, супроводжуючись значними суб'єктивними труднощами у житті юнаків.

У цей віковий період найбільш імовірні конфлікти між більш-менш сформованими настановленнями «Я» та безпосереднім досвідом людини. Така невідповідність може виникнути в таких випадках, коли «Я-концепція» переважно зумовлена цінностями та уявленнями інших людей. Особистості необхідна правильна самооцінка та самоствавлення, що формуються найінтенсивніше у підлітковому та юнацькому віці. Процес формування свого «Я» породжує потребу в самовираженні, в апробації своїх життєвих сил та можливостей. Спочатку ця проблема має невиразні форми, неясні цілі, набуваючи разом з життєвим досвідом рис більшої визначеності, сформованості «Я-концепції» особистості.

Самоствавлення є необхідним компонентом особистості, на який впливає ставлення до життя, адекватне ставлення людини до самої себе, є умовою благополучного функціонування людини як суб'єкта суспільних відносин.

Своєю чергою адекватна самооцінка виступає критерієм психологічної безпеки особистості, яка визначається як стан емоційного та психічного благополуччя [1]. Психологічна безпека відноситься до почуття безпеки, комфорту та стабільності внутрішнього світу людини, сприяє психологічному здоров'ю, самовизначенню, стабільним взаєминам з оточуючими та особистісному зростанню.

На думку сучасних дослідників, психологічна безпека охоплює кілька

аспектів:

1. Емоційна безпека: це стан, коли людина відчуває стабільність, спокій та впевненість у собі. Вона може вільно висловлювати свої почуття, бути відкритою до емоційного вираження і відчувати підтримку оточуючих.

2. Соціальна безпека: це відчуття безпеки у взаєминах з іншими людьми. Людина почувається прийнятою та захищеною у своєму соціальному середовищі. Вона може розраховувати на підтримку, взаємодіяти з іншими людьми без страху відторгнення.

3. Особистісна безпека: це почуття гармонії та цілісності внутрішнього світу особистості. Людина відчуває злагоду зі своїми цінностями, переконаннями та ідентичністю. Вона може розуміти себе, свої потреби та бути в злагоді зі своїми сильними та слабкими сторонами [1; 2; 3].

Особливості самооцінки як компоненту самоствавлення ми вивчали за допомогою методики дослідження самоствавлення В.В. Століна – С.Р. Пантисєва. Вибірку склали здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Отримані результати показали, що досліджувані більшою мірою приймають себе, знаючи як позитивні, так і негативні сторони своєї особистості, що відповідає інтегральній оцінці власного «Я». На це вказали 60% респондентів. Відповідно для них характерна віра в свої сили та можливості змінити себе і зовнішні обставини, контроль власного життя, повага до самого себе.

Прояв аутосимпатії у досліджуваних фіксує цілковите прийняття себе, довіру до себе (55% досліджуваних). У досліджуваних здобувачів меншою мірою (40%) проявляється очікуване ставлення інших, що може характеризуватись як відсутність цілковитої спрямованості на думку інших, прийняття інших чи очікування позитивного або негативного ставлення до себе навколишніх.

Значний відсоток респондентів (75%) вказує на зацікавленість власною особистістю, на інтерес до власних думок та почуттів, бажання розуміти себе та вдосконалюватись, бути впевненим у цікавості для інших.

Самовпевненість спостерігається у 40% досліджуваних нашої вибірки, що відображає їхню впевненість у власних силах і самих себе, переконаності у своїй досконалості та відсутності ймовірних помилок та хибних рішень. Це в подальшому несе в собі позитивний результат вирішення проблемних ситуацій, оскільки спонукає здобувачів вірити у власні сили та здібності, не дає змогу зупинятись на досягнутому.

Прийняття себе спостерігається у 60% респондентів, що вказує на позитивне ставлення суб'єкта до власних особистісних надбань незалежно від оцінки оточення, їхнього схвалення та передбачає прийняття як своїх позитивних, так і негативних рис характеру.

75% здобувачів вказують на здатність до самопослідовності та самоуправління. Це дає змогу їм попередньо визначитись із шляхами

подолання труднощів, поступово рухатись у напрямі цілеспрямованого вирішення проблемної ситуації та здійснювати постійний контроль за собою та сферами свого життя.

Поряд з прийняттям себе, у 55% респондентів спостерігаються прояви самозвинувачення, що набувають характеру низької самооцінки, концентрацією на власних недоліках та бажанням змінити себе. У половини обстежуваних (55%) присутнє розуміння себе, своїх потреб, бажань, своїх реальних та потенційних можливостей.

Таким чином, ми можемо зробити висновок, що у переважної більшості обстеженої студентської молоді становлення власного «Я», саморозвиток відбувається на фоні прийняття себе і цілісного позитивного ставлення до себе. Здобувачі більшою мірою відчують особистісний комфорт, почуття гордості, власної гідності, самоповаги та т.п., що обумовлює відчуття психологічного та емоційного благополуччя. Перспектива дослідження – вивчення механізмів формування психологічної безпеки студентської молоді.

1. Шинкар М.І. Психологічна безпека особистості студента. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія.* 2021. Том 32 (71) № 1. С. 75-80.

2. Древаль Ю.Д. Безпека особистості в конфліктному соціумі. *Державне будівництво.* 2013. № 1. С. 1-9.

3. Лещинська О.А. Інформаційно-психологічна безпека: концепція соціокультурного імунітету: монографія. Івано-Франківськ: ПП Кузів Б.П., 2013. 144 с.

Альона ПОГРІБНА,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри психології
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»,
доцент кафедри психології та педагогіки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Вероніка МАРКОВА,
здобувачка вищої освіти

ПСИХОЛОГІЧНІ ВІДМІННОСТІ У ПОВЕДІНЦІ ЕКСТРАВЕРТІВ ТА ІНТРОВЕРТІВ В КОНФЛІКТНИХ СИТУАЦІЯХ

Кожна людина – особистість зі своїми знаннями, вміннями, звичками, позитивними й негативними рисами. Індивідуально-психологічні відмінності людей навіть у повсякденному житті завжди були очевидні, але в сучасному світі це особливо необхідно. З огляду на ці дані, можна передбачити подальшу